

Subiect: Opinie juridică adițională la proiectul de lege pentru modificarea Codului penal nr. 985/2002 și Codului de procedură penală nr. 122/2003

Adresată: Ministerul Justiției Republicii Moldova
adrese de contact: secretariat@justice.gov.md
veronica.mihailov-moraru@justice.gov.md;
cristian.postovanu@justice.gov.md; veronica.bradautanu@justice.gov.md;
diana.melenciuc@justice.gov.md.

Prezentată de: Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM, www.crjm.org),
persoane de contact: Vladislav GRIBINCEA (vladislav.gribincea@crjm.org)
Tel.: 022 843 601, extensia 111.

Nr/Data: 37/22 din 10 octombrie 2022

Expediată prin email

Această opinie este prezentată în contextul inițiativei de modificare a legislației penale și procesual penale în vederea stabilirii unor sancțiuni disuasive și eficiente în cauzele de corupție, precum și pentru simplificarea codului de procedură penală, inițiativă lansată de către Ministerul Justiției.

Suplimentar opiniei nr. 22/22 din iunie 2022, CRJM propune câteva modificări adiționale care să îmbunătățească anumite instituții reglementate de codul penal. În special, propunem următoarele:

- **Suspendarea termenului de prescripție odată cu transmiterea dosarului în judecată:** modificarea va limita tergiversarea examinarea cauzelor în așteptarea expirării termenului de prescripție. Aceasta de asemenea va asigura că sancțiunile sunt cu adevărat executate și că procesele nu vor fi încetate pe motiv de expirare a termenului de prescripție. Aceasta este practica multor țări europene. În caz de tergiversare a procedurilor judiciare, persoana afectată va putea primi compensații în temeiul Legii nr. 87, însă nu va fi absolvită de pedeapsa penală;
- **Înăsprirea sancțiunilor pentru divulgarea secretului urmăririi penale:** modificarea va permite responsabilizarea și prevenirea pe viitor a situațiilor în care materialele confidentiale ale cauzelor sunt expuse publicității, pentru a prejudicia ancheta penală. Formularea normei este ajustată la modificările din procedura penală, care exclud caracterul absolut al confidențialității urmăririi penale;
- **Introducerea răspunderii penale a învinutului, inculpatului și condamnatului pentru declarații false:** nu există un drept de a minți în justiție. Dreptul de a nu se auto-incrimina se referă doar la dreptul de a păstra tăcerea și de a nu fi constrâns de a depune declarații împotriva persoanelor apropiate. El nu oferă dreptul acuzatului de a minți. Această măsură are menirea de a curma abuzurile din procedura penală;
- **Înăsprirea sancțiunii pentru refuzul sau eschivarea martorului sau a părții vătămate de a face declarații:** propunem introducerea pedepsei cu închisoarea pentru această infracțiune, mai ales în contextul în care acest comportament poate fi determinat de acuzați avuți, care ar fi

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

 str. A. Șciusev 33, MD-2001 Chișinău, Republica Moldova

gata sa achite pentru martor amenda prevăzută de lege. Sancțiunea ar trebui racordată la sancțiunile prevăzute de art. 312 Cod penal;

- **Racordarea Codului contravențional la modificările propuse:** racordările se referă la calcularea termenului de prescripție și definirea abuzului și excesului de putere;
- **Definirea mai clară a injuriei contravenționale și abrogarea defăimării contravenționale:** Ajustările sunt necesare pentru a exclude limitarea abuzivă a libertății de exprimare. Definirea injuriei va fi racordată la Legea privind libertatea de exprimare, iar calomnierea va putea fi remediată doar în procedura civilă.

CRJM își reiterează deschiderea pentru colaborare în continuare cu autoritățile naționale în vederea elaborării politicilor publice pe segmentul justiției, anticorupție și drepturilor omului.

Vă rugăm să nu ezitați să ne contactați pentru orice clarificări suplimentare.

Cu înalte considerații,

Vladislav GRIBINCEA
Președinte

Anexă: modificările de lege propuse

I. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72–74, art. 195), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 60

alineatul 2 va avea următorul conținut:

„(2) Prescripția curge din ziua săvârșirii infracțiunii și pînă la trimiterea cauzei în judecată.
alineatul 5 va avea următorul conținut:

„(5) Curgerea prescripției se suspendă dacă persoana care a săvârșit infracțiunea se sustrage de la urmărirea penală. În acest caz, curgerea prescripției se reia din ziua reținerii persoanei.”

alineatul 6 va avea următorul conținut:

„(6) Persoana se liberează de răspundere penală dacă de la data săvârșirii infracțiunii au trecut 25 de ani și prescripția nu a fost întreruptă sau suspendată.”

2. Articolul 312 va avea următorul cuprins

Articolul 312. Declarația mincinoasă, concluzia falsă sau traducerea incorectă

(1) Prezentarea, cu bună-știință, a declarației mincinoase de către martor, victimă, partea vătămată, învinuit, inculpat sau condamnat, a concluziei false de către specialist sau expert, a traducerii sau a interpretării incorecte de către traducător sau interpret, dacă această acțiune a fost săvârșită în cadrul procesului civil, procesului penal, procesului contravențional sau în instanța de judecată internațională, se pedepsește cu amendă în mărime de pînă la 800 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 3 ani, în toate cazurile cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 3 ani.

(2) Aceleași acțiuni:

a) legate de învinuirea de săvârșire a unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave;

b) săvârșite din interes material;

c) însoțite de crearea artificială a probelor acuzatoare

se pedepesc cu amendă în mărime de la 1000 la 2000 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 6 ani, în ambele cazuri cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 6 ani.

3. Articolul 313 va avea următorul cuprins:

Articolul 313. Refuzul sau eschivarea martorului, victimei ori a părții vătămate de a face declarații

Refuzul sau eschivarea martorului, victimei ori a părții vătămate de a face declarații în cadrul urmăririi penale sau în instanța de judecată

se pedepsește cu amendă în mărime de pînă la 650 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 3 ani.

(2) Aceleași acțiuni:

a) într-o cauză privind săvârșirea unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave;

b) săvârșite din interes material

se pedepesc cu amendă în mărime de la 550 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 6 ani.”

4. Articolul 315 va avea următorul cuprins:

Articolul 315. Divulgarea datelor confidențiale ale urmăririi penale

(1) Încălcarea de către martor, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă, de către reprezentantul sau apărătorul acestora a interdicției de a comunica terților datele privind urmărirea penală

se pedepsește cu amendă în mărime de la 300 la 800 unități convenționale, sau cu închisoare de pînă la 3 ani,

(2) Comunicarea către terți, de către expert, specialist, interpret, traducător și alte persoane care asistă la acțiuni efectuate în cadrul urmăririi penale a datelor confidențiale privind urmărirea penală fără acordul persoanei responsabile de efectuare urmăririi penale

se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 1350 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani.

(3) Fapta de la alin. (2)

a) săvârșită de către judecător, procuror, ofițerul de urmărire penală sau ofițerul de investigații;

b) pentru a favoriza învinuitul sau a îngreuna urmărirea penală;

c) cu privire la infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave se pedepsește cu amendă în mărime de la 1,000 la 2,000 unități convenționale sau cu închisoare de la 3 la 7 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 10 ani.

II. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 78-84, art. 100), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

5. Articolul 30 alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Termenul de prescripție curge de la data săvârșirii contravenției și pînă la data intrării cauzei contravenționale în instanța de judecată.”

6. Articolul 69 va avea următorul cuprins:

„Articolul 69. Injuria

Injuria, adică exprimarea verbală, scrisă sau nonverbală care ofensează intenționat persoana și care contravine normelor de conduită general acceptate într-o societate democratică

se sancționează cu amendă de la 10 la 30 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 10 la 20 de ore.

7. Articolul 70 se abrogă.

8. Articolul 312 va avea următorul cuprins:

Articolul 312. Abuzul de putere sau abuzul de serviciu

Folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, în interes personal sau în interesul altor persoane, dacă aceasta a cauzat daune materiale, sau a îngreunat exercitarea atribuțiilor statului sau a drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice,”

se sancționează cu amendă de la 30 la 90 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

9. La articolul 313

sintagma „și care contravine intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, dacă fapta întrunește elementele constitutive ale infracțiunii” se substituie cu sintagma „, dacă aceasta a cauzat daune materiale, sau a îngreunat exercitării atribuțiilor statului sau a drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice,”